

Ikke glansbilde av skolen

SKOLELIV:

En tilskuer leser interessert om fornorskingsprosessen og internatliv.

sende, som læreren forlanger, og derpaa snarest

ende, som

Foresattes svar

Vilde hellere betale kr 2,00 i multet end at sende barnet i skole, da han trængte ham hjemme

H. Bartnæs.

1. Harald
2. Ege
3. Albin
4. John
5. Jig
6. Hann
7. Ragn

HELLER HJEMME Å JOBBE:

«Vilde hellere betale kr 2,00 i multet end at sende barnet i skole, da han trængte ham hjemme.»
H. Bartnæs

Porsanger Museum, Interkommunalt arkiv Finnmark og Porsanger bibliotek kunne som en del av Streifprosjektet invitere til en reise gjennom 100 års skolehistorie.

LISS BETH GJERTSEN

Skoleutstillingen viser at det handlet i svært liten grad om glansbilder og knapper i den gamle skolen. Det handlet om språk og mangel på «rett» språk.

– Jeg har kompisar som ennå er preget av fornorskingsprosessen som foregikk for nesten 60 år siden, sier porsangerordfører Bjørn Søderholm under åpningen av utstillingen i Lakselv.

Fornorskningen

At den omstridte fornorskingsprosessen har satt sine dype spor skinner igjennom i hele utstillingen. Det såkalte «Finnfondet» belønnet lærere som var flinke til å fornorske.

– Jeg forstod ingenting norsk de tre første årene på skolen, sier en av de eldre tilskuerne. En annen nikker bekreftende uten å si noe. Kanskje det vekker vonde minner hos han. Mange midler ble tatt i bruk for å lære barna norsk. Blant annet var det lov å tukte barna med ris.

Internatliv

Lærer og historiker Arvid Petterson forteller om internatlivet.

– Skoleinternatet kom som følge av at foreldre ikke klarte å sende ungene på skolen, og for å få fart i fornorskingsprosessen måtte man sette i verk drastiske tiltak, sier Petterson.

Ungene kunne utebli fra skolen fordi de for eksempel måtte delta på fiske eller hjelpe til hjemme. Skolegang ble sett på som tap av familieinntekt og noen av barna ble av den grunn holdt hjemme.

– Internatet var for barn fra 7 års alderen og var påtvinget foreldrene. Barn som bodde i Østerbotn utenfor Lakselv måtte bo på internatet inne i Lakselv, forteller Petterson.

Mistet to barn

Petterson vier også litt tid til å fortelle at den første internatstyretter Haakon Bartnæs hadde en vanskelig tid i Lakselv. Bartnæs var internatbestyrer i årene 1909-1916.

– Han hadde en svært hard tid under årene i Lakselv. Folk tok ikke godt imot han. To av barna hans døde og han opplevde også at de andre barna hans ble utsatt for mobbing. Internatet hans ble også besøkt av ramp. Blant annet hadde rampen åpnet et kjellervindu på internatet slik at alle potetene frøs og ble ødelagt, forteller Petterson til et lyttende publikum.

Ikke for sent

Mange tapte sin skolegang under krigen, men det er ennå ikke for sent å søke om erstatning for tapt skolegang.

Petterson forteller om en undersøkelse som viste at både kvænsktalende og samisktalende hadde fått tapt skolegang under krigsårene. Utfallet av undersøkelsen førte likevel til myndighetene bestemte at bare samisktalende kunne søke om erstatning.

Petterson sier at alle med tapt skolegang nå kan søke om erstatning, ikke bare de samisktalende.

liss.beth@sagat.no

SKOLEINTERNATET I BØRSELV:

Foreldre kjempet lenge i mot å sende barna på internat, men uten å lykkes. Blant annet måtte de selv dekke skyssen til internatet, noe de ikke ville. Internatet i Børselv kom opp i 1936 og ble senere overtatt av tyskerne og brent i 1944.